

Studieplan

Sila Snacket

av Gerhard Sager

Under senare år har språkbruket förråats och försämrats både på idrottsplatsen och i skolan, liksom i samhället i övrigt. Nya svordomsvanor och motsättningar mellan olika etniska grupper får genomslag även på fotbollsplanen, där antalet bestraffningar (varningar, utvisningar, avstängningar) ökar i åldrarna 12-20 år.

Ledare, spelare och publik i fotbollen använder ofta ett oacceptabelt språk som är späckat med svordomar, könsord, kvinnoförnedrande ord och rasistiska uttryck. *Sila Snacket* riktar in sig på värderingar, attityder och gemensamma värdegrunder, och ger samtidigt en kulturhistorisk bakgrund med de vanligast förekommande svordomarnas och könsordens historia och laddning, både över tid och i olika kulturer. *Sila Snacket* belyser användningen av de s.k. fula orden i språket, dvs. hur de används på idrottsplatsen, i skolan och ute i samhället av både barn och vuxna. *Sila Snacket* vill få oss att tänka till och hyfsa vårt språkbruk i ett samhälle där vi vill att respekt, kamratskap och allmänt hyfs är ledorden i stället för hat, könsförnedring och respektlöshet.

Sila Snacket är framtagen av Svenska FotbollFörlaget och tar därför sina exempel och diskussionspunkter från fotbollens värld. Dock kan fotbollsplanen och fotbollslaget bytas ut mot andra idrottsplatser och andra lag eller mot skolan och skolkamrater. På så sätt kan den viktiga diskussion som förs i häftet föras upp på ett mer allmänt plan i det svenska samhället.

Författaren säger själv så här om *Sila Snacket*:

- Språkbruket på fotbollsplanen, i skolan och i samhället i övrigt har förråats. Man hör i dag ord som var fullständigt otänkbara i sådana sammanhang för 20 år sedan. Min förhoppning är att *Sila Snacket* kan bidra till att folk får upp ögonen för det språkbruk som existerar runt omkring oss och som kränker andra människor. Det är ingen upprörd moralisk pekpinne utan mer en beskrivning av ett språk som egentligen ingen tycker är trevligt att höra.

Studieplanen till *Sila Snacket* är tänkt som ett hjälpmedel i en dialog mellan förening, spelare, tränare och föräldrar för att alla tillsammans skall försöka komma till rätta med det förråade språkbruket på fotbollsplanen och på andra idrottsplaner, i skolan och i samhället i övrigt. I den dialogen kan man också lära känna varandra som personer för att på så sätt nå en förståelse om hur ett rått språkbruk kränker andra.

Studieplanen är uppdelad på ca fem träffar på vardera ca 2 x 45 minuter, totalt 10-15 studietimmar. Ni kan alltså med fördel genomföra arbetet i form av en studiecirkel, vilket ger er möjlighet att få stöd till bland annat inköp av materialet.

Ta kontakt med SISU Idrottsutbildarna i ditt distrikt för att få reda på hur ni gör. Kontaktuppgifter hittar du på hemsidan www.sisuidrottsutbildarna.se

Om du vill veta mer om hur man leder en studiecirkel, eller helt enkelt leder ett möte, kan du beställa boken "Guide för cirkelledare" (se www.idrottsbokhandeln.se).

Studieplanen ska ses som ett förslag att utgå från och ni väljer själva både ordning och omfattning utifrån vad som känns aktuellt för er att ta tag i.

Lycka till!

Sila snacket vänder sig i första hand till spelare, ledare, tränare och föräldrar och syftar till att få bort ett oacceptabelt språk som är späckat med svordomar, könsord, kvinnoförnedrande ord och rasistiska uttryck. Ett antal exempel ges där den enskilde först ska ta egen ställning för att därefter gemensamt i laget/klassen komma överens om hur "vi vill ha det i vårt lag". En del exempel är medvetet provocerande – med avsikten att få oss alla medvetna om det språkbruk som existerar runt omkring oss och som kränker andra människor.

Metodiska tips och hjälpmedel

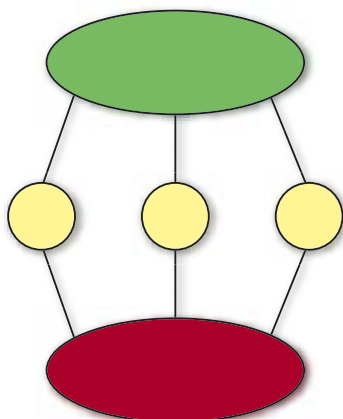
Den som leder diskussionsarbetet blir naturligt "cirkelledare" med uppgift att vara inspiratör, pådrivare, och den som ser till att alla kommer till tals i gruppen. Cirkelledaren har också till uppgift att vid varje träff knyta ihop diskussionerna och tillsammans med gruppen sammanfatta vad man kommit fram till.

Vid första träffen bekantar ni er med boken och kommer överens om hur lång tid ni kan tänka er att lägga ner. Boka in tider för era träffar. Tänk på att några områden är mera omfattande än andra och kanske inte klaras av på en träff. Likadant gäller för områden som ni finner extra engagerande eller nödvändiga. Sprid då ut diskussionerna över flera träffar.

Det är bra om det finns en lokal med tillgång till blädderblock, whiteboard eller andra hjälpmedel som ni vet kommer att behövas.

Exempel på arbetsmetod:

- Läs ett avsnitt – reflektera individuellt över texten
- Vid vissa avsnitt – beskriv för varandra era spontana känslomässiga reaktioner innan ni börjar diskussionerna
- Skriv ner egna åsikter och synpunkter på problemställningar innan gruppdiskussionerna påbörjas
- Försök att enas om hur ni vill ha det kring ert lag/er grupp
- Skriv ner det ni är överens om och redovisa för varandra
- Fortsätt med nästa avsnitt

Under arbetets gång kan det vara en fördel att ni delar in er i mindre grupper, när ni arbetar med fjärde punkten i den föreslagna arbetsmetoden – för att sedan redovisa i storgrupp. Enbart diskussion i storgrupp kan bli monotont och man riskerar att "dominerande" personer tar över helt. Utse någon ledare per grupp som agerar diskussionsledare. Han/hon är ingen lärare men kan se till att alla kommer till tals och att diskussionen förs framåt.

Innehåll

Sila Snacket är uppdelad i sex rubriker:

Värdegrund, värderingar och attityder

Svordomar och andra fula ord

De fula ordens historia

De fula ordens användningsområden

Att hata och att älska

Operation *Sila Snacket*

Indelningen kan vara ett sätt att arbeta efter.

De olika delarna kan ägnas ett eller flera studietillfällen. Innehållet och exemplen som tas upp ger upphov till en massa frågor och funderingar att ta ställning till.

Tips

Att föreningens föräldrar och tränare tillsammans med någon förtroendevald person i föreningen behöver träffas några gånger under året för att diskutera och samarbeta på olika sätt är en självklarhet. Resultaten tas med fördel med i föreningens policydokument. När nya föräldrar, tränare och ledare kommer till föreningen, är det bra att visa vilket arbetssätt föreningen har.

Kännetecknen för en "levande" policy är att

- medlemmarna känner till den
- medlemmarna följer den
- styrelsen är väl insatt i och stöttar policyarbetet
- policyn följs upp, utvärderas och revideras

Träff 1

Värdegrund, värderingar och attityder (sid. 4 –9)

Behandla andra människor så som du själv vill bli behandlad.

Handla alltid så mot andra som du tycker att andra skall handla mot dig.

Finns det en policy eller röd tråd som föreningen följer, bör den presenteras för gruppen. Det kan lämpligen en styrelseledamot eller annan officiell representant för föreningen göra, om han/hon har möjlighet att närvara vid första träffen. Har föreningen ingen uttalad policy, kan diskussionerna initiera framtagandet av en sådan.

Fotbollens spela, lek och lär uttrycker hur vi i fotbollen anser att fotboll ska bedrivas och hur vi ska vara mot varandra.

Gå därefter igenom sidorna 4-9.

- Läs sid. 4-5 och reflektera individuellt över texten.
- Var och en skriver in de värderingar som han/hon vill ha med i en gemensam värdegrund (överst sid 5). Jämför och diskutera.
- Försök att enas om hur ni vill ha det kring ert lag/er grupp. Bearbeta resterande punkter sid 5 (gärna först i mindre grupper).
- Skriv ner det ni är överens om.
- Läs sid 6-7, attityder, och beskriv för varandra era spontana känslomässiga reaktioner.
- Arbeta med sid 8 enligt anvisningarna på sidan.

Sammanfattning av värdegrund, värderingar och attityder

Reflektera var och en. Redovisa därefter laget runt: *Det här har träffen tillfört mig personligen.* Cirkelledaren sammanfattar gjorda överenskommelser.

Förbered nästa träff. När, var, hur, vem?

Träff 2

Svordomar och andra fula ord (sid. 10-13)

Cirkelledaren läser upp sammanfattningen från föregående träff. Fråga om något från förra gången behöver diskuteras ytterligare.

Uppmana (utan ytterligare instruktion eller diskussion) varje deltagare att enskilt arbeta igenom sid. 10-11.

- Beskriv därefter först för varandra era spontana känslomässiga reaktioner och jämför sedan era svar.
- Diskutera kring hur en människa känner sig inombords då hon blir kränkt.
- Försök att enas om hur ni vill ha det kring ert lag/er grupp.
- Skriv ner det ni är överens om.
- Fortsätt med fördjupningsavsnittet (sid. 12-13). Diskutera!

Sammanfattning av *Svordomar och andra fula ord*

Reflektera var och en. Redovisa därefter laget runt: *Det här har träffen tillfört mig personligen.*

Cirkelledaren sammanfattar gjorda överenskommelser.

Förbered nästa träff. När, var, hur, vem?

Uppmaning inför nästa träff: Läs *De fula ordens historia* (sid. 14-17) och gör markeringar vid de ställen där du vill diskutera innehållet. Gör hemuppgiften i tipsrutan (sid. 17).

Träff 3

De fula ordens historia (sid. 14-17)

Cirkelledaren läser upp sammanfattningen från föregående träff. Fråga om något från förra gången behöver diskuteras ytterligare.

Gå därefter igenom sid. 14-17 och låt deltagarna diskutera de avsnitt i texten som de markerat hemma.

- Varje deltagare redovisar sin "hemuppgift".
- Arbeta med uppgiften sid 17 (gärna i mindre grupper). Jämför.
- Sammanfatta det grupperna är överens om i uppgiften.

Sammanfattning av *De fula ordens historia*

Reflektera var och en. Redovisa därefter laget runt: *Det här har träffen tillfört mig personligen.*

Cirkelledaren sammanfattar gjorda överenskommelser.

Förbered nästa träff. När, var, hur, vem?

Träff 4

De fula ordens användningsområden och Att hata och att älska (sid. 19-24)

Cirkelledaren läser upp sammanfattningen från föregående träff. Fråga om något från förra gången behöver diskuteras ytterligare.

Gå därefter igenom sid. 19-24.

- Läs och gör uppgifterna enligt instruktionerna i häftet. Tänk på att några ska göras individuellt, för att sedan jämföras och diskuteras i gruppen.
- Studera bilderna på sid 23 och låt varje deltagare komma med egen förklaring till varför. Kom fram till en gemensam lösning på problematiken.
- Under rubriken Att hata och att älska (sid 24) finns ingen uppgift. Här kan varje deltagare fritt få ge exempel på uttryck med orden älska och hata (t ex att spela en hatmatch) och tolka innebörden i uttrycken.

Sammanfattning av *De fula ordens användningsområden och Att hata och att älska*

Reflektera var och en. Redovisa därefter laget runt: *Det här har träffen tillfört mig personligen.* Cirkelledaren sammanfattar gjorda överenskommelser.

Tips

Uppmaning inför nästa träff: Gå enskilt igenom *Sila Snacket* och de anteckningar och överenskommelser som har gjorts under träffarna 1-4 så att du är uppdaterad inför sammanställningen *Operation Sila Snacket*.

Träff 5

Operation Sila Snacket (sid. 26-27)

Fotboll ska vara ett spel med glädje, gemenskap och kamratskap.

Cirkelledaren läser upp sammanfattningen från föregående träff. Fråga om något från förra gången behöver diskuteras ytterligare.

Gå därefter igenom sid. 26-27

Operation Sila Snacket ska nu ses som "Vårt kontrakt" och kan fungera som föreningspolicy. En policy som är framtagen av spelare, ledare, tränare och föräldrar tillsammans i syfte att få oss att tänka till och hyfsa vårt språkbruk i ett samhälle där vi vill att respekt, kamratskap och allmänt hyfs är ledorden i stället för hat, könsförnedring och respektlöshet.

Svenska FotbollFörbundet